

העותרת:

תנועת אומ"ץ

ע"י ב"כ עו"ד יובל יועז ו/או עו"ד דורון ברקת
מרחה' אבטליון 18 רמת גן 5242449
טל': 050-7268627 ; פקס: 077-3179159
דוא"ל: yoaz.adv@gmail.com

- נ ג ד -

המשיבים:

1. היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט
2. פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן
3. שרת המשפטים, הגב' איילת שקד
4. מנהל המכון הלאומי לרפואה משפטית, ד"ר חן קוגל
5. עו"ד רחל שילנסקי, מנהלת המחלקה למשפט העבודה בפרקליטות המדינה
6. נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466603 ; פקס 02-6466678

עתירה למתן צו על-תנאי

בית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על-תנאי, המופנה כלפי המשיבים, והמורה להם להתייצב וליתן טעם, כמפורט להלן:

א. מדוע לא תבוטל החלטתו של המשיב 1 בעניינה של המשיבה 5, כעולה ממכתבו של המשיב 1 למשיבים 2 ו-6 מיום 28.1.2016, בנושא מדיניות התערבות הפרקליטות בתצהירים ועדויות מומחה מטעמם, וזאת על בסיס פרשת תצהירו של המשיב 4.

ב. מדוע לא תבוטל קביעתו של המשיב 1, כי אין באופן ודרך התנהלות הפרקליטות משום פגיעה בסדרי מינהל תקין, וכי מותר לפרקליטות, כך על פי קביעתו של המשיב 1, להידבר עם עדים, ולדרוש מהם לשנות את תצהיריהם, הניתנים לבתי משפט, על סמך מומחיותם או מקצועיותם.

ג. מדוע לא ייקבע ומדוע לא יפורש מסמך העקרונות שנחתם בין המשיב 1 למשיבה 3 ביום 16.9.2013 באופן שאינו יוצר כפיפות מקצועית של המשיבה 6 למשיב 1.

תמצית העתירה

"מעט שהחלט על הקמת נציבות הביקורת על הפרקליטות, הרי שלפרקליטים אין זכות בחירה, אם לשתף פעולה עמה או לא. דווקא אנשי הפרקליטות צריכים להיות הראשונים שיתנו דוגמה, כיצד יש לכבד את הדין גם בשעה שהוא אינו לרוחם. כל עוד עסקינן בבני אדם, הרי שאיש אינו חף מטעויות. תפקיד הנציבות הוא לאתר תקלות ולסייע בתיקונן. הגישה הנכונה כלפי ביקורת היא פתיחות ושיתוף פעולה ולא סגירות והתגוננות".

(אריה אבנרי ז"ל, מייסד תנועת אומ"ץ,
במכתב ליועמ"ש ולפרקליט המדינה, 10.5.2015)

1. עתירה זו, המוגשת לבית המשפט הנכבד, אוצרת בחובה שלושה רבדים של טיפול משפטי, כל אחד נובע מתוך קודמו. הרובד האחד הוא שאלת התנהלותה של הפרקליטות, וגורמים בתוך הפרקליטות, בהקשר לפרשיית הגשת תצהירו של המשיב 4 לבית הדין לעבודה, במסגרת תביעה שהגישה ד"ר מאיה פורמן-רזניק נגד המדינה; הרובד השני הוא ההיבטים העקרוניים של מדיניות גיבוש תצהירי עדות ראשית המוגשים מטעם המדינה במסגרת הליכים שונים לערכאות השיפוטיות השונות; והרובד השלישי הוא מבנה יחסי הגומלין שבין המשיבה 6 לבין המשיב 1.
2. החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה, כתוארו אז, יהודה וינשטיין, במכתבו מיום 28.1.2016, לגבות באופן מוחלט את הפרקליטות מול המשיבה 6, בעניין סיכול מינויה של ד"ר מאיה פורמן-רזניק לתפקיד מנהלת המכון לרפואה משפטית, תמוהה ומהווה עיוות-דין. באותה פרשה, דרשה הפרקליטה המטפלת בתיק, היא המשיבה 5, מהמשיב 4, לשנות תצהיר שהוא הגיש – חתום ומאומת, כיוון שלא תאם את עמדת המדינה במשפטו הפלילי של רומן זדורוב.
3. פרשה זו נבדקה על-ידי המשיבה 6, וזו מצאה פגם בהתנהלותה של המשיבה 5 והעבירה את חוות-דעתה לידי המשיב 1. עם זאת, בבדיקה שערך המשיב 1, ובמכתבו שנשלח למשיבים 2 ו-3 בעקבות בדיקה זו, מצא המשיב 1 מטעמי להצדיק את דרישת המשיבה 5, ולא מצא כל פגם בהתנהלותה. משכך, החליט לדחות את עמדתה של המשיבה 6, הן בהיבט הפרטני שלה באותו עניין, והן בהיבט העקרוני שלה, באשר למדיניות גיבוש תצהירים המוגשים מטעם המדינה.
4. לא רק זו אף זו – על-פי עמדתו של המשיב 1, חרגה המשיבה 6 מתפקידה, כיוון שפעלה בניגוד לסעיף 3(ב) למסמך העקרוני, בכך שבחנה את שיקול הדעת המשפטי של הפרקליטה המטפלת.
5. לשיטתו של המשיב 1, אשר סומך את דבריו על פסיקתו של בית-משפט נכבד זה, על המדינה לדבר "בקול אחד" ולהציג תמיד עמדה משפטית אחת ברורה, ומכאן שהשינוי בתצהירו של המשיב 4, שנעשה לדרישת הפרקליטות – תקין, שכן הוא נעשה לצורך הצגת עמדה משפטית אחידה.

6. העותרת אינה חולקת על הקביעה, כי על המדינה לדבר בקול אחד ולהציג עמדה משפטית אחידה; על כך אין עוררין. ברם, לפי קביעת המשיבה 6, נמצא כי שני הקטעים שנתבקש המשיב 4 לשנות, עוסקים באופן ישיר בתפקידו ובמומחיותו: בראשון מביע המשיב 4 את דעתו המקצועית, כי לא ניתן למנוע מד"ר פורמן-רזניק להעיד בבית משפט, שכן זהו חלק אינהרטי מתפקידה במכון לרפואה משפטית, ואילו הקטע השני עוסק בדעתו המקצועית של המשיב 4, לעניין חוות הדעת שניתנה ע"י ד"ר פורמן-רזניק בתיק זדורוב, בה קבע כי לפי דעתו המקצועית, חוות דעתה של ד"ר פורמן-רזניק עומדת בכל סטנדרט מקצועי, ולא נפל בה כשל.

7. העותרת תטען כי מדובר בנושאים, המצויים באופן ישיר בתחום מומחיותו של המשיב 4 (הראשון בתחום האדמיניסטרטיבי של ניהול המכון לרפואה משפטית, ואילו השני הוא בתחום מומחיותו כפתולוג ורופא משפטי) – ואינם עוסקים כלל וכלל ב"עמדתה המשפטית של המדינה", כפי שטוען המשיב 1, בבואו להגן על אופן התנהלות הפרקליטות בפרשה זו.

8. אם בכך לא סגי, הרי שאף מעבר למקרה הספציפי שהונח לפתחו, המשיב 1 הודיע כי אינו מוצא כל פגם בפרקטיקה הנוהגת הזו, בפרקליטות, לפיה פונים לעד ודורשים ממנו להשמיט או לשנות קטעים מתצהירו – כאשר הם נוגדים את אינטרס הפרקליטות. מדובר בתפישה משפטית מסוכנת – קל וחומר כאשר היא באה מגוף, האמור לשקף בהחלטותיו את האינטרס הציבורי, ואשר עלול להוביל במקרים רבים לעיוות דין ואף להגיע כדי שידול לעדות שקר מטעם המדינה.

9. העותרת תבקש מבית משפט נכבד זה, להורות למשיב 1 לשלול מכל וכל פרקטיקה פסולה זו, ולהנחות את הכפופים לו בכל הנוגע לחובתם של עדים מומחים בפרט, ועדים בכלל, להיות נאמנים לאמת – ולא רק להשקפת ה"אמת" של המדינה, המהווה צד להליך דיוני.

10. האמור לעיל אמור להעלות דאגה בלב כל החרד לצדק, לאמת ואף לאינטרס הציבורי. הדבר מקבל משנה תוקף, נוכח ניסיונותיהם של המשיבים 1 ו-2 לאורך השנים, לסכל כל חקיקה או הסדרה נורמטיבית, שנועדה לייסד גוף לביקורת על הפרקליטות, ומשהוקם לבסוף גוף שכזה – לסרס את כוחו ולמנוע מהמשיבה 6 לפעול באופן עצמאי ונטול פנים, מתוך מטרה לשפר את תפקוד מערך התביעות במדינה. חלקה השלישי של עתירה זו, בא לתקון מעוות זה, ולהשיב את הכוח הראוי לנבתיים, כדי שתוכל זו לבצע מלאכתה נאמנה, ולמנוע עיוותי דין, כמובא ברישא בקשה זו.

11. מן הפרשה לעיל ניתן ללמוד על נטייתו של המשיב 1 – כגוף שלטוני, ולא באופן פרסונלי חלילה – לגבות בכל תנאי את הכפופים לו, ולדחות ביקורת מבחוץ. דווקא בשל זאת עתירה זו כה חשובה וחיונית. מטרה לסייע לכינון גוף, שיידע לתת ביקורת מעין זו – ביקורת חיצונית, נטולת פנים ובלתי מתפשרת, שיתקן את הליקויים והעיוותים במערך מייצגי המדינה בערכאות, שיעוגן בחוק ברור ולא במסמך עקרוני, אשר לבחון את כל דרגי המערכת, פרטנית ומערכתית, לרבות את משרדו של המשיב 1.

הצדדים לעתירה

12. העותרת, תנועת "אומ"ץ – אזרחים למען מינהל תקין וצדק חברתי ומשפטי" (ע"ר 58-0410967) – היא עמותה ציבורית, רשומה כדין, בעלת ניסיון עשיר ופעילות ציבורית ענפה שתכליתה שמירה על מנהל תקין וחתירה לצדק חברתי ומשפטי, ובמטרה לקיים בקרה ציבורית ומשפטית נאותה על מעשי רשויות השלטון בישראל. מייסד העותרת הוא מר אריה אבנרי ז"ל, שאף שימש יו"ר העותרת עד לפני שבועות אחדים, אז הלך לבית עולמו, לדאבת הלב. מר אבנרי ז"ל אף יזם את הגשתה של עתירה זו, שכתובתה החלה עוד בטרם מותו.

13. המשיב 1 הוא היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט. בכובעו כראש התביעה הכללית בחן קודמו של המשיב 1 בתפקיד, מר יהודה וינשטיין, את התנהלות הפרקליטות בפרשה לעיל, והחליט כי לא נמצא כל פגם בהתנהלות הפרקליטות.

14. המשיב 2 הוא פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן, העומד בראש פרקליטות המדינה, הגוף העיקרי המייצג את המדינה בערכאות משפטיות, ואשר מחליט על העמדה לדין של אנשים וגופים, או על סגירת תיקים, בשל העילות הקבועות בחוק.

15. המשיבה 3 היא שרת המשפטים, הגב' איילת שקד. בתפקידה כשרה הממונה על החקיקה הממשלתית, הגישה באחרונה המשיבה 3 הצעת חוק לעיגון מעמדה של נציבות הביקורת על התביעה ומייצגי המדינה בערכאות, בחקיקה.

16. המשיב 4 הוא מנהל המכון הלאומי לרפואה משפטית, ד"ר חן קוגל. תצהירו של המשיב 4 לבית הדין לעבודה הוא שעמד במוקד הבדיקה שביצעה המשיבה 6.

17. המשיבה 5 היא עו"ד רחל שילנסקי, מנהלת המחלקה למשפט העבודה בפרקליטות המדינה. בהתאם להחלטתה של המשיבה 6, נטלה המשיבה 5 תפקיד פעיל בניסיונות להשפיע על תוכן תצהירו של המשיב 4 לבית הדין לעבודה.

18. המשיבה 6 היא נציבות הביקורת על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות. עד לאחרונה כיהנה בראש הנציבות כב' השופטת (בדימוס) הילה גרסטל. המשיבה 6 אמונה על עריכת ביקורת עצמאית לגופי התביעה ומייצגי המדינה בערכאות, ובחינה מערכתית ופרטנית (בסייגים, ולמעט החלטות המשיב 1 ומשרדו).

הפרק העובדתי

א. פרשת תצהירו של המשיב 4

19. פרשה זו תחילתה, בניסיונותיו של המשיב 2, באמצעות המשיבה 5, לסכל את מינויה של ד"ר מאיה פורמן-רזניק למנהלת מחלקה במכון הלאומי לרפואה משפטית. זאת, בשל עדותה

במשפט הפלילי שנוהל בעניינו של רומן זדורוב, שהואשם ולבסוף הורשע ברצח הילדה תאיר ראדה (תפ"ח (נצ"י) 502/07 **מדינת ישראל נ' רומן זדורוב** (14.9.2010)). עדותה של ד"ר פורמן-רזניק, שניתנה זמן רב לפני שהחלה לעבוד בשירות המדינה, ניתנה מטעם ההגנה באותו משפט, והייתה עדות מומחה לעניין סוג ואופי הסכין, שבאמצעותה נעשה הרצח. עדותה סתרה את טענת המאשימה בתיק, וקבעה כי נעשה שימוש בסכין בעלת להב משונן, ולא בסכין יפנית, כגון זו שנתפסה אצל זדורוב.

20. ניסיונות אלה, לסכל את מינויה, לאחר שזכתה כדין במכרז, הובילו את ד"ר פורמן-רזניק להגיש תביעה לבית הדין לעבודה, ובמסגרת תביעה זו התבקש המשיב 4 למסור תצהיר בעניין זה (סעי"ש (ת"א) 34157-07-14 **ד"ר מאיה פורמן-רזניק נ' ד"ר חן קוגל, ראש המרכז הלאומי לרפואה משפטית** (10.9.2014)).

21. לאחר שתצהירו של המשיב 4 נחתם ואומת על ידי עורך-דין, העביר אותו המשיב 4 לעיונה של המשיבה 5, וזו, בגיבוי שתיים מהמשנות ליועץ המשפטי לממשלה, לחצו על המשיב 4 לשנותו, דרשו לקבל גירסה בקובץ "וורד" ולא בקובץ "PDF", ולמעשה דרשו ממנו למחוק שני קטעים שלמים מתצהירו, שלא עלו – לדעתן – בקנה אחד עם עמדת הפרקליטות.

22. המשיב 4 סירב לדרישתן ובסופו של יום הוגש תצהירו המקורי לבית הדין, שקבע בהכרעתו כי ד"ר פורמן-רזניק תחל לעבוד באופן מיידי במרכז הלאומי לרפואה משפטית – בהתאם לזכייתה במכרז.

23. בעקבות פרשה זו, פתחה המשיבה 6 בבדיקת האירוע, אשר בסיומו כתבה דו"ח שמספרו 81/15, ובו מצאה פגם בהתנהלותה של המשיבה 5, בשל כך שניסתה להשפיע על תצהיר של עד מומחה שלא כדין.

24. ביום 26.11.15 שלחה המשיבה 6 את הכרעתה בבירור זה למשיבים 1 ו-2. כמו כן, שלחה המשיבה 6 מכתב למשיבה 5 ובו פירטה את ממצאי הדו"ח.

- מכתב המשיבה 6 למשיבה 5 מיום 26.11.2015 מצורף ומסומן "ע/1" -

25. הדו"ח, שהגישה המשיבה בעניין זה, התקבל בהתנגדות רבה בפרקליטות המדינה, בייחוד נוכח מאבקו של ארגון הפרקליטים במשיבה 6. המשיב 2 אף פנה למשיב 1 במכתב ביום 28.11.2015, וביקש ממנו לגנוז את הדו"ח, בטענה שהמשיבה 6 חרגה מתפקידה ומסמכויותיה, בבדיקת הנושא (מכתב זה אינו מצוי בידי העותרת).

26. ביום 13.12.2015 שיגר המשיב 1 מכתב תשובה למשיב 2, ובו פירט כי בדיקתו את הנושא מתעכבת, נוכח בקשתה של המשיבה 6 לעכב את מסירת התייחסותה ב-7 עד 10 ימים נוספים.

במכתב זה הוסיף המשיב 1 ופירט, כי הוא מורה לכפופים לו להמשיך לעת עתה בדרך שבה פעלו עד כה – בדומה לאופן התנהלותם בפרשת תצהירו של המשיב 4 – ולהמשיך להביע עמדה משפטית אחת "בין בכתבי בי-דין ובין בתצהירים המוגשים על ידם".

- מכתב המשיב 1 למשיב 2 מיום 13.12.2015 מצורף ומסומן "ע/2" -

ב. סמכות המדינה להשפיע על תצהירי עדות מטעמה

27. לאחר "בירור" לכאורי של העניין, התקבלה לבסוף החלטתו של המשיב 1 – הן בעניין החלטתה הפרטנית של המשיבה 6 בעניינה של המשיבה 5, והן בשאלה העקרונית בדבר אופן הטיפול בתצהירים מטעם המדינה. ביום 28.1.2016 שיגר המשיב 1 מכתב למשיב 2 ולמשיבה 6, ובה דחה את כל מסקנותיה של המשיבה 6 בעניין תיק 81/15, תוך אמירות בוטות וקביעות כי המשיבה 6 חרגה מסמכותה, עת בדקה עניין שנמצא בשיקול הדעת המשפטי, וכי ביצעה בדיקה פרטנית ולא מערכתית.

- מכתב המשיב 1 למשיב 2 ולמשיבה 6 מיום 28.1.2016 מצורף ומסומן "ע/3" -

28. במכתבו זה, בחר המשיב 1 לתמוך באופן גורף בנורמות ההתנהלות של הפרקליטות, כפי שעלו בדוח, ובכלל זה קבע כי אין כל פסול בדרישתה של המשיבה 5 מהמשיב 4 כי ישנה את תצהירו, שכן מדובר בעניינים הנוגעים למדיניות משפטית וכן "הגיגים" משלו, ולא בעניינים הנתונים לתחום מומחיותו ומקצועיותו.

29. המשיב 1 בחר להביע תמיכה ללא סייג בפרקטיקה הנהוגה בפרקליטות, לפיה, לצורך שמירה על אחידות העמדה המשפטית, המובעת על-ידי המדינה בערכאות ובדיונים משפטיים שונים, רשאים הפרקליטים ומייצגי המדינה אף לדרשו מעדים ומעדים מומחים, כי ישנו את תצהיריהם, באופן שיחפוף לדעת המדינה, ולא יעמוד בניגוד לה.

30. כך, במכתבו של המשיב 1 מיום 13.12.2015 (לעיל, ע/2), נכתב:

"...עד אשר תינתן הכרעתי, אני מנחה את מייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה להמשיך לנהוג כפי שנהגו עד כה. היינו: מייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה ימשיכו להציג בפני הערכאות השיפוטיות – בין בכתבי בי-דין ובין בתצהירים המוגשים על ידם – עמדה משפטית אחת, היא עמדת היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו"..." בכלל זה, נכון שמייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה ימשיכו לנהל שיח ושיג מקצועי עם המיוצגים על ידם לגבי תוכן התצהיר שיוגש לבית המשפט, והם יהיו רשאים,

במקרים המתאימים, לדרוש השמטת עמדות אישיות (להבדיל כמובן מעובדות רלוונטיות) של בעל התצהיר, הסותרות את העמדה המשפטית של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו".

31. ובמכתבו, מיום 28.1.2016 (לעיל, ע/3) כותב המשיב 1 כדלהלן:

"14. לאור תשובתו של ד"ר קוגל, ולאחר בחינת מכלול נסיבות העניין, החלטתי שפרקליטות המדינה תגיש את תצהירו של ד"ר קוגל לבית הדין בנוסח המלא אותו מבקש ד"ר קוגל להגיש, אך תוך הבהרה כי "המדינה אינה מגישה לבית המשפט תצהירים של עובדי מדינה, הכוללים עמדות הסותרות את עמדת המדינה, שכן המדינה חייבת להציג עמדה אחידה בבית המשפט... מלכתחילה לא היה מקום להגיש תצהיר זה. אלא שלאור החלטתו המפורשת של בית הדין הנכבד כאמור, שחורה כי משיב 1 יגיש תצהיר, מוגש בזאת תצהירו של ד"ר קוגל. עם זאת מובהר, כי התצהיר מבטא את דעתו האישית שלו, ואינו מייצג את עמדת המדינה, כפי שזו תובא בתגובה שתוגש על ידה".

32. וכן בהמשך:

"16. החלטתי להגיש את תצהירו המקורי של עובד מדינה המיוצג על ידי, כאשר כלולות בו עמדותיו האישיות, הסותרות את עמדותי המשפטית, הינה חריגה במיוחד, ולפיכך הוגש התצהיר תוך ההבהרה החריגה האמורה. זאת בגלל רגישות התיק והתנהלות הצדדים בו".

33. בסיכום דבריו במכתב זה, קובע המשיב 1 את עמדתו – אשר מקבלת הלכה למעשה תוקף של הנחיה של ממש, עבור מייצגי המדינה בערכאות:

"לא מצאתי הצדקה להנחות את מייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה לשנות מההתנהלות השגרתית בה הם נוהגים מימים ימימה, המתוארת במכתבי מיום 13/12/15. לפיכך מייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה ימשיכו להציג בסוגיות משפטיות שעולות בפני הערכאות השיפוטיות – בין בכתבי בי-דין ובין בתצהירי בעלי הדין המיוצגים המוגשים על ידם – עמדה משפטית אחת, היא עמדת היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו. אין להציג לבית המשפט בעת שדנים בעמדה משפטית עמדות של מיוצג אשר אינן עולות בקנה אחד עם העמדה המשפטית של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו. זאת על פי ההלכה המורשת מימים ימימה. בכלל זה, נכון שמייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה ימשיכו לנהל שיח ושיג מקצועי עם המיוצגים על ידם לגבי תוכן התצהיר שיוגש לבית המשפט, והם יהיו רשאים, במקרים המתאימים, לדרוש השמטת עמדות אישיות

(להבדיל כמובן מעובדות רלוונטיות) של בעל התצהיר, הסותרות את העמדה המשפטית של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו". (ההדגשות שלנו, י"י ו-ד"ב)

34. דבריו אלה, של המשיב 1, קובעים "הלכה חדשה" מבית מדרשו, הנחיה שלדבריו היא "המושגת מימים ימימה", כדבריו, לפיה מותר למייצגי המדינה בערכאות, הכפופים למרותו של המשיב 1, לנהל שיח ושיג על תוכן תצהיר של עד, המוגש לבית המשפט ואף למחוק ולשנות ממנו כל פרט, שאינו עולה בקנה אחד עם עמדת המשיב 1 (זולת עובדות רלוונטיות).

35. ברם, כיוון שמדובר בעניין שבשיקול הדעת המשפטי – הכיצד יוכל הפרקליט המטפל לקבוע, אם מדובר בעובדה רלוונטית, או מדובר בחוות-דעת שאין לה נפקות משפטית – אף בתצהירו של עד רגיל, קל וחומר בתצהירו של עד מומחה, אשר עמדותיו והגיגיו לעיתים עלולים להיות בעלי משמעות מכרעת לניהול התיק.

36. לא רק זו אף זו: התערבות של מייצג בתצהירו של עד, כמוה כהתערבות בעדות ראשית, של עד העולה להעיד על דוכן העדים, בהליך משפטי. לעניין זה יש סייגים ברורים של דרך ואופן חקירת עדים, המותר והאסור בחקירה ראשית, נגדית וחוזרת וכן התנגדויות שהצד השני יכול להביע, במהלך הדיון.

37. ברם, כאשר שינוי התצהיר, קרי: העדות הראשית של אותו עד, נעשה במחשכים, במהלך פגישה בין המייצג לבין העד המעיד – אין לצד השני כל שליטה או ידיעה לעניין החומר הנחקר – האם הוא רלוונטי עבורו, האם מדובר בהשמטת עניין פעוט, שמא מדובר בעניין מהותי לטענותיו – גם אם הוא אינו עולה בקנה אחד עם עמדת המדינה.

ג. מערך יחסי הגומלין בין המשיב 1 למשיבה 6 ולעומד בראשה

38. המשיבה 6 הוקמה באפריל 2014, לאחר שנים שבהן נשמעו קריאות בזירה הציבורית, התקשורתית והפוליטית להקמת גוף ביקורת על הפרקליטות. קריאות אלה מצאו אף את ביטוין בשורת הצעות חוק פרטיות, שהוגשו במטרה לכפות על המערכת המשפטית, בדרך של חקיקה, הקמתו של גוף ביקורת שכזה.

39. לשם הדוגמה, ניתן לציין את הצעת החוק הפרטית שהגיש ביום 1.8.2011 ח"כ מיכאל בן-ארי (3449/18/9 הצעת חוק מבקר הפרקליטות, התשע"א-2011). על-פי דברי ההסבר להצעת החוק, זו הוגשה נוכח העובדה כי "בשנים האחרונות מופיעים סימנים רבים המצביעים על כך כי גורמים בתוך הפרקליטות שוקלים שיקולים זרים ולא מקצועיים ומערבים שיקולים פוליטיים ואידיאולוגיים בהחלטות האמורות להיות החלטות משפטיות גרידא".

- הצעת החוק של ח"כ מיכאל בן-ארי מיום 1.8.2011 מצורפת ומסומנת "ע/4" -

40. הצעת חוק נוספת שהוגשה באותה עת הייתה הצעת חוק נציב תלונות הציבור על פרקליטים, התשע"א-2011 (פ/18/3275) מיום 23.5.2011 של חברי הכנסת גדעון עזרא, אורי אריאל ואח'.

41. נוכח כוונתה של הכנסת לקדם חקיקת הצעות חוק ברוח זו, הודיעה הוועדה לביקורת המדינה ליועץ המשפטי לממשלה דאז, עו"ד וינשטיין, כי היא נכונה להשהות חקיקת חוקים אלה אם משרד המשפטים יפעל בעצמו להקמת גוף ביקורת כאמור. נוכח האמור, החליט המשיב 1 ביום 22.3.2011 למנות צוות מאנשי הפרקליטות ומשרד המשפטים, לבחינת אפשרות היישום של הקמת נציבות ביקורת על הפרקליטות. ביום 12.2.2012 הודיע המשיב 1 לוועדה לביקורת המדינה בכנסת על החלטתו העקרונית להקים גוף כאמור.

- מכתבו של המשיב 1 לוועדה לביקורת המדינה מיום 12.2.2012 מצורף ומסומן "ע/5" -

42. הדו"ח הסופי של "הצוות לבחינת אפשרות היישום של הקמת נציבות תלונות על הפרקליטות", הוגש לבסוף באפריל 2012 ואחז לא פחות מ-54 עמודים. אלא שהתברר כי חברי הצוות נחלקו בדעותיהם: אנשי הפרקליטות סברו כי המודל הראוי הוא להקים יחידה ייעודית לביקורת על התביעה במשרד מבקר המדינה; ואילו אנשי משרד המשפטים תמכו בהקמת יחידת ביקורת מכוחו של היועץ המשפטי לממשלה.

מפאת אורכו, אין העותרת מצרפת את הדו"ח האמור לעתירתה. ככל שיעלה הצורך, תוכל העותרת להגיש מסמך זה בהמשך לעיון בית המשפט הנכבד.

43. על-יסוד החלטתו של המשיב 1 להקים את גוף הביקורת על-פי כוחו וכיחידת-סמך בתוך משרד המשפטים, נחתם ביום 16.09.2013 בין המשיב 1 (מר וינשטיין) לבין המשיבה 3 (הגב' ציפי לבני) "מסמך עקרונית" שכלל מתווה ופירוט סמכויות ותפקידים לנציבות העתידה לקום. ב"מסמך העקרונית" נקבע כי הנבתיים תוקם תוך התבססות על עקרונות עצמאות התביעה ועצמאות שיקול הדעת המקצועי של כל פרקליט או תובע, וכן על חיזוק אמון הציבור בגופים המבוקרים ובמערכת אכיפת החוק, ושיפור פעולתם של הגופים המבוקרים תוך ייעול מנגנוני הביקורת ובירור התלונות (סעיף 2 למסמך העקרונית).

- מסמך העקרונית מיום 16.9.2013 מצורף ומסומן "ע/6" -

44. עם זאת, סמכויות הנציבות הוגבלו מהותית, כך שבפועל כוחה לפעול, לבקר ולחזק את אמון הציבור – כמעט שרוקן מכל תוכן. כך, נקבע למשל, כי הנציבות תבצע אך ורק ביקורות מערכתיות, ואילו תלונות פרטניות יבוררו רק במקרים חריגים ובסייגים – למשל כאשר אגב ביצוע ביקורת מערכתית מתגלה אירוע חמור, ולדעת המשיבה 3 יש לבצע בירור, או לבקשת המשיב 1 או המשיבה 6, וכאשר התלונה הוגשה ע"י אדם, הרואה עצמו נפגע בשל התנהגותו של פרקליט או תובע, ולדעת המשיבה 3 יש מקום לבררה (סעיף 3(ב) למסמך העקרונית).

45. סעיף מוקשה נוסף העולה מתוך מסמך העקרונות, הוא הקביעה, כי חל איסור על המשיבה 6 לבדוק תלונות הקשורות בהחלטות המשיב 1, ביושבו כראש התביעה הכללית (סעיף 3(ד), סיפא, למסמך העקרונות).

46. הלכה למעשה, סעיף זה יוצר כפיפות של המשיבה 6 למשיב 1, כך שלכאורה הוא ומשרדו חסינים מבחינה ביקורתית של החלטותיהם – בכובעו כראש התביעה (ולא בעניינים אחרים, המסורים למשיב 1 כיועץ המשפטי לממשלה). נוצר מצב אבסורדי, שבו ראש המערך המבוקר, למעשה שולט – מינהלית ומקצועית – בגוף המבקר, וכך נפגעת ריבונותו ועצמאותו של הנב"ם, ונפגעת יכולתו לבקר.

47. לאחר תהליך ארוך שכלל הקצאת תקנים לנציבות הביקורת על-ידי נציבות שירות המדינה, והקמת ועדת איתור לכהונת הנציב, בראשות היועץ המשפטי לממשלה מר וינשטיין, מינתה ממשלת ישראל ביום 22.12.2013, בהתאם להצעתה של שרת המשפטים הגב' ציפי לבני, את כב' השופטת (בדימוס) גרסטל לתפקיד נציבת הביקורת על הפרקליטות.

- הודעה לעיתונות על החלטת המינוי על-ידי הממשלה מצורפת ומסומנת "ע/7" -

48. אלא שמיד עם הקמת המשיבה 6 ותחילת פעולתה, התברר כי הפרקליטות אינה מוכנה לשתף עמה פעולה באופן תקין, ואינה מוכנה להסכין לקיומה של ביקורת אפקטיבית עליה. בין המשיבה 6 לבין הפרקליטות – שהונהגה משום מה בידי "ועד הפרקליטים" ולא בידי הממונים עליה – התגלע עימות מתמשך. הפרקליטים הודיעו כי אין בכוונתם לשתף פעולה עם המשיבה 6.

49. ביום 10.5.2015 פנה היו"ר המייסד של העותרת, מר אריה אבנרי ז"ל, למשיבים 1 ו-2 בדרישה שאלה יורו את הפרקליטים, שעליהם הם ממונים, לשתף פעולה עם המשיבה 6. "השמירה על עצמאות הפרקליטות הינה בעלת חשיבות גבוהה", נכתב במכתב, "אולם אין סתירה בין עצמאות ובין ביקורת".

- מכתבו של יו"ר העותרת למשיבים 1-2 מיום 10.5.2015 מצורף ומסומן "ע/8" -

50. אלא שעל-אף פניותיה של העותרת, לצד גורמים נוספים, בניסיון לשכך את עמדתם הקשוחה של הפרקליטים ביחס למשיבה 6, נמשך חוסר שיתוף הפעולה מצידם על עבודתה. בד בבד נקטו הפרקליטים עיצומים, שבמסגרתם אף נמנעו לתקופת-מה מהגשת כתבי בית-דין, לרבות כתבי אישום, כתבי הגנה ועוד, בערכאות השונות בתיקים שבהם המדינה היא בעל-דין.

51. הדברים הגיעו לידי כך שעם תחילת כהונתה של המשיבה 3 בתפקיד שרת המשפטים, נאלצה היא לתווך בין המשיבים 1 ו-2 ועמם ועד הפרקליטים, לבין המשיבה 3 ולהגיע להסדר שיאפשר המשך עבודה תקינה של כלל הגורמים.

52. כך, ביום 27.5.2015 סיכמה המשיבה 3 עם כלל הצדדים כי כב' השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג, ימונה לבחון את פעילות המשיבה 6 ולהגיש את המלצותיו. עד לקבלת דו"ח כב'

השופט (בדימוס) גולדברג, כך סוכם, לא תקיים המשיבה 6 ביקורת פרטנית על פרקליטים, למעט ביקורת פרטנית המתייחסת ל"חבר הנהלת הפרקליטות ואליו בלבד", קרי: פרקליט המדינה, מנהלי המחלקות ופרקליטי המחוזות. בד בבד, התחייב ועד הפרקליטים להקפיד את כל הצעדים הארגוניים שאותם נקט ולשתף פעולה באופן מלא עם עבודת המשיבה 6 בנוגע לביקורות מערכתיות.

- כתב מינוי לשופט גולדברג מטעם המשיבים 1,3 מיום 27.5.2016 מצורף ומסומן "ע/9" -

53. כב' השופט (בדימוס) גולדברג קיים 13 ישיבות, שמע את עמדותיהם של הגורמים הרלוונטיים, קיבל עמדות מקרב הציבור, וביום 8.10.2015 הגיש למשיב 1 ולמשיבה 3 את חוות-דעתו. כב' השופט (בדימוס) גולדברג המליץ לפצל את המשיבה 6 לשני גופים: להקים יחידה עצמאית ונפרדת לביקורת הפרקליטות, בראשות מבקר פנים נפרד, שעליה יחולו הוראות חוק הביקורת הפנימית, וזאת בנוסף למערך הביקורת הפנימית במשרד המשפטים, ולהותיר בידי נציבות הביקורת את בירור התלונות הפרטניות בלבד.

54. עוד המליץ כב' השופט (בדימוס) גולדברג לבטל את החרגתו של המשיב 1 מגדר סמכותה של המשיבה 6 לברר תלונה עליו (ס' 79 לחוות-דעת גולדברג).

- חוות דעתו של כב' השופט (בדימוס) גולדברג מיום 8.10.2015 מצורפת ומסומנת "ע/10" -

55. בעקבות חוות דעתו של כב' השופט (בדימוס) גולדברג, הוכן במשרד המשפטים, בהוראתם של המשיב 1 והמשיבה 3, תזכיר חוק לעיגון המשיבה 6 בחקיקה. המשיבה 3 הכריעה כי ההסדר שיעוגן בחקיקה יקבל את עיקרי המלצותיו של כב' השופט (בדימוס) גולדברג – לרבות פיצול המשיבה 6 לשני גופים, והכללתו של המשיב 1 תחת גדרי סמכות הבירור של המשיבה 6.

- תזכיר חוק נציבות תלונות הציבור על מערך התביעה ומייצגי המדינה בערכאות, התשע"ו-2016, מצורף ומסומן "ע/11" -

56. בעקבות פרסום תזכיר החוק והחלטתה של המשיבה 3 לפצל את המשיבה 6, הודיעה ביום 18.4.2016 כב' השופטת (בדימוס) הילה גרסטל, שעמדה בראש המשיבה 6, על התפטרותה מהתפקיד. למיטב הידוע לעותרת, סיימה הגב' גרסטל את כהונתה בסוף חודש יוני 2016, וטרם התמנה נציב חדש במקומה.

- הודעה לעיתונות על התפטרות השופטת גרסטל מיום 18.4.2016 מצורפת ומסומנת "ע/12" -

57. בתקופה שבין הודעתה של העומדת בראש המשיבה 6 על התפטרותה, לבין סיום כהונתה בפועל, נמשכו המחלוקות והעימותים בינה לבין המשיבים 1 ו-2 בדבר אופן בירורן של תלונות "פרטניות מערכתיות". התברר כי אף שבמשרת המשיב 1 חלו חילופי-גברי, ותחת מר וינשטיין שסיים את כהונתו כמשיב 1 ביום 31.1.2016 בא מר מנדלבלט, לא חל שינוי במידת הגיבוי שלה זכו ועד הפרקליטים והמשיב 2 מצד המשיב 1 ביחס לאופן ההתנהלות מול ניסיונות המשיבה 6 לבצע את תפקידה.

58. ביום 16.6.2016 פנה המשיב 1 אל המשיבה 3 ועידכן אותה כי המשיב 2, שאליו פנתה המשיבה 6 בבקשה לבירור 13 תלונות פרטניות, בחר שלא לשתף פעולה עם המשיבה 6 ביחס לבירור תלונות אלה, ובמקום זאת ערך בעצמו את הבירור ואף הגיע למסקנות על אודות ליקויים שונים שהתגלו בתיקים שביחס אליהם הוגשו התלונות.

- מכתבו של המשיב 1 למשיבה 3 מיום 16.6.2016 מצורף ומסומן "ע/13" -

59. ביום 26.6.2016 כתבה העומדת בראש המשיבה 6 למשיב 2 ובו פירטה את השתלשלות "חוסר שיתוף הפעולה שלך ושל הפרקליטות שבניהולך בבירור תלונות, שהוגשו על-ידי אנשים פרטיים, הנוגעות להתנהלות מערכתית של הפרקליטות, ואינן נוגעות לפרקליט ספציפי כזה או אחר". המשיבה 6 קבלה על כך שאזרחים זוכים ליחס מזלזל ומתעלם מצד הפרקליטות, תוך התמקדות בטיעונים פורמליסטיים.

60. עוד ציינה השופטת (בדימוס) גרסטל במכתבה כי המשיב 2 נתן את ידו לשינוי ההסכמה שהתקבלה בישיבה אצל המשיבה 3, לאחר שהיא עצמה עזבה את הלשכה, כך שהנוסח הכתוב של הפשרה שהביאה למינויו של כב' השופט (בדימוס) גולדברג לא היה על דעתה של כב' השופטת (בדימוס) גרסטל.

- מכתבה של השופטת (בדימוס) גרסטל למשיב 2 מיום 26.6.2016 מצורף ומסומן "ע/14" -

61. ביום 27.6.2016 השיב המשיב 2 למכתבה של השופטת (בדימוס) גרסטל. לטענתו המשיבה 6 מתעלמת באופן בוטה מהחלטות המשיב 1 והמשיבה 3 באשר לגדרי סמכותה של המשיבה 6. לדברי המשיב 2, "לא ייתכן כי מבקר ינהג ככל העולה על רוחו, יתעלם מהוראות המחייבות אותו וילוה פעולה זו בהשמצות מופרכות, תוך שימוש בלשון מקוממת שמקומה לא יאה לה בקרב מי שממלאים תפקידים בכירים בשירות המדינה".

62. המשיב 2 ציין במכתבו, ברחל בתך הקטנה, כי המשיבה 6 כפופה הן להלכה והן למעשה להוראותיו של המשיב 1 בכל עניין:

"... אני קורא לך לכבד קביעה זו של היועץ המשפטי לממשלה, שהינו הגורם אשר – יחד עם השרה – הקים את מוסד הנציבות וקבע מה יהיה גדר סמכויותיך. אכן, בעבר לא תמיד קיבלת לצערי את קביעותיו של היועץ המשפטי לממשלה ... אך נדמה כי הגיעה העת לקבלן. איש אינו עומד "מעל לכל ביקורת", ואיש במשרד המשפטים אינו עומד "מעל ליועץ המשפטי לממשלה ושרת המשפטים".

- מכתב המשיב 2 לשופטת (בדימוס) גרסטל מיום 27.6.2016 מצורף ומסומן "ע/15" -

63. להשלמת התמונה, וכדי שלא תתעורר טענה בדבר השמטת פרטים שעשויים להיות רלוונטיים מפניו של בית המשפט הנכבד, יצוין כי ביום 31.1.2016 הגיש היו"ר המייסד של העותרת, מר אריה אבנרי ז"ל, מכתב תלונה למשיבה 6 על המשיב 2, פרקליט המדינה. זאת, בעקבות ראיון שהעניק המשיב 2 ביום 16.1.2016 לערוץ 2 בתוכנית "פגוש את העיתונות". באותו ראיון

התייחס המשיב 2 לתיקים תלויים ועומדים. יודגש כי בעתירה דנא אין העותרת מבקשת לדון, ולו בעקיפין, בתוכן תלונתה ביחס למשיב 2, ואף לא לדון בסוגייה העניינית העומדת במוקד התלונה – שהיא היקף הנושאים והאמירות שראוי לו לנציג התביעה הכללית להשמיע בראיונות עיתונאיים בעניינם של תיקים תלויים ועומדים.

- מכתב יו"ר העותרת למשיבה 6 מיום 31.1.2016 מצורף ומסומן "ע/16" -

64. ביום 30.6.2016 התקבלה במשרדי העותרת החלטתה של המשיבה 6, המתוארכת ליום 26.6.2016, בתלונה שהגישה העותרת בעניינו של המשיב 2. המשיבה 6 מצאה את התלונה מוצדקת.

- מכתבה של המשיבה 6 לעותרת מיום 26.6.2016 מצורף ומסומן "ע/17" -

65. ביום 29.6.2016 כתב המשיב 2 למשיב 1, בעקבות החלטתה של המשיבה 6 למצוא את התלונה נגדו מוצדקת. המשיב 2 הליון, במכתבו למשיב 1, על כך שהמשיבה 6 חרגה מכללי הצדק הטבעי, משלא כללה בפנייתה אליו לקבלת התייחסותו לתלונה, ציטוטים פרטניים מתוך הראיון שהעניק, ובכך כביכול לא איפשרה לו להתייחס באופן ספציפי לדברים שאמר בראיון.

66. מכתבו זה של המשיב 2 למשיב 1 מלמד פעם נוספת על כך שהמשיב 2, כמו יתר הגורמים שבעניינם פועלת המשיבה 6 הן בביקורת מערכתית והן בבדיקת תלונות פרטניות, אינם מוכנים הלכה למעשה לקבל את מרותה, ואת הרציונל הבסיסי שבעטיו הוקמה המשיבה 6 מלכתחילה. המשיב 2 לא היסס אף להטיל ספק ביושרתה של העומדת בראש המשיבה 6, במכתבו למשיב 1. בין היתר כתב במכתבו: "אינני יודע מה היו המניעים לכך שהנציבה החליטה לקבל את התלונה בלי קיום זכות שימוע מהותית לפרקליט המדינה, וניתן רק לשער את מהותם" (ההדגשות שלנו, י"י ו-ד"ב).

- מכתב המשיב 2 למשיב 1 מיום 29.6.2016 מצורף ומסומן "ע/18" -

67. העותרת פרשה יריעה עובדתית רחבה, אך לא במטרה להטריח את בית המשפט הנכבד. לגישתה של העותרת, נדרשת יריעה עובדתית רחבה זו, במטרה להניח את התשתית לדיון בשלושת הרבדים שהוזכרו לעיל ושבהם עוסקת עתירה זו. קרי, שלצורך דיון במדיניות המשיב 1 והמשיב 2 ביחס למידת ההתערבות שמרשה לעצמה המדינה בתצהירי עדות ראשית המוגשים מטעמה לערכאות השונות, מחד גיסא אין מנוס מבחינת השתלשלות העניינים בפרשה הקונקרטיית העוסקת בתצהירו של המשיב 4 בתביעתה של ד"ר מאיה פורמן-רזניק; ומאידך גיסא, אין מנוס מלבחון את מערך יחסי הגומלין שבין המשיב 1 לבין המשיבה 6, החל משלבי הקמתה של המשיבה 6 ועד לשלבים האחרונים ממש, שבהם היא פועלת בלא נציב העומד בראשה, ותחת יוזמת חקיקה המצויה בשלבי דיון בכנסת, ומאיימת לפצל את המשיבה 6 לשני גופים נפרדים.

68. כעת, תפנה העותרת לבחינת ההיבטים המשפטיים העולים מהתמונה העובדתית שנגלתה.

הטיעון המשפטי

ד. על גבול ההתערבות בתצהירי עדות ראשית

69. סעיף 20 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: "הפקודה"), קובע:

"בית המשפט רשאי, אם אין הוא רואה חשש לעיוות דין, לקבל כראיה, בכתב, חוות דעתו של מומחה בשאלה שבמדע, שבמחקר, שבאמנות או שבידיעה מקצועית (להלן - חוות דעת), ותעודה של רופא על מצב בריאותו של אדם (להלן - תעודת רופא)".

70. בסעיף 25 לפקודה נאמר:

"(א) חוות דעת, תעודת רופא ותעודת עובד הציבור שהוגשו כראיה לבית המשפט - דינן כדין עדות בשבועה לענין סעיף 117 לפקודת החוק הפלילי, 1936".

71. כך גם לענין תצהיר, נאמר בסעיף 15 לפקודה:

"(א) מקום שמותר לאדם על-פי דין, או שנדרש אדם, להוכיח דבר על-ידי תצהיר בכתב, בשבועה או בהן צדק, יהיה תצהירו בכתב ראייה כשרה, אם הוזהר המצהיר כי עליו להצהיר את האמת וכי יהא צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן".

72. ובסעיף 16:

"לענין סעיף 120 לפקודת החוק הפלילי, 1936, דין תצהיר שנעשה לפי סעיף 15 כדין הצהרה בשבועה".

73. סעיף 246 לחוק העונשין תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), קובע לענין הדחה בעדות:

"(א) המניע אדם, או מנסה להניעו, שבהליך שיפוטי לא יעיד, או יעיד עדות שקר, או יחזור בו מעדות או מהודעה שמסר, דינו - מאסר שבע שנים.
(ב) המניע או מנסה להניע כאמור בסעיף קטן (א), בדרך של מרמה, הטעיה, כוח, איומים, הפחדה, מתן טובת הנאה או כל אמצעי פסול אחר, דינו - מאסר תשע שנים".

74. מושכלות ראשונים הן כי תצהיר המוגש לבית המשפט, כתחליף לעדות ראשית הנשמעת על-פה באולם המשפט, כמוהו כעדות לכל דבר, על כל המשתמע מכך. על חשיבותו של תצהיר וכפועל

יוצא מכך על ההקפדה הנדרשת באשר לתוכנו של תצהיר, דומה שאין כל חולק. בע"פ 445/75 יעקב אגוב טגוסיאן דקוסיאן נ' מדינת ישראל, פ"ד לא(1) 294, 298 קבע בית משפט נכבד זה, מפי כב' השופט ח' כהן:

"כללו של דבר: אדם אשר 'ביודעין מצהיר הצהרה כוזבת', כמשמעות דיבור זה בסעיף 120 לפקודת החוק הפלילי (הוא סעיף 239 בו עסקינן – מ' ב'), הוא אדם המצהיר הצהרה שלידיעתו בשעת ההצהרה היא כוזבת..."

75. ועוד: בע"א 2907/04 זבולון סופיוב נ' עזבון המנוח בכר סופיוב ז"ל (17.6.2004) קבע בית משפט נכבד זה, מפי כב' הרשמת ח' מאק-קלמנוביץ:

"חובתו של כל הפונה לבית המשפט, ודאי כשהוא עושה זאת באמצעות תצהיר, אשר כמוהו כעדות תחת אזהרה, להביא בפני בית המשפט את כל העובדות הרלוונטיות, בין שהן פועלות לזכותו, בין לחובתו, ולפרוס תמונה מלאה ונכונה. ההימנעות מאמירת האמת במלואה כמוה, במקרים רבים, כאי אמירת האמת".

76. מכאן, שאף השמטת עובדות רלוונטיות מתוך תצהירו של אדם – כמוה כהתערבות בעצם נכונותה של התמונה העובדתית הנפרשת על-ידי התצהיר, ועלולה לעלות כדי אי-אמירת אמת.

77. מהאמור לעיל עולה כי תצהיר עדות ראשית המוגש לערכאה שיפוטית, מהווה למעשה תחליף עדות על-פה. על החובות המוטלות על עד המוסר עדות בבית המשפט אין צורך להכביר מילים. עד בבית המשפט מחויב לומר את האמת, והפרתה של חובה זו עשויה לגרור להטלת עונשים הקבועים בחוק, בהיותה של עדות שקר עבירה פלילית.

78. מכאן ברור גם רצונו של המשיב 4, בתצהיר שהתבקש למסור לבית הדין לעבודה, להיות זה האחראי על תוכנו. האינטרס המובן של המדינה לשמר את העיקרון שלפיו היא מדברת "בקול אחד" בבתי המשפט אינו יכול לשמש הצדק להתערבות בתוכן תצהיריהם של עדים שעדויותיהם מוגשות בדרך של תצהיר לבתי המשפט.

79. בענייננו, לאחר שהמשיב 4 הכין את תצהירו, לבקשת בית המשפט (ולמעשה מתוך בקשתה של ד"ר מאיה פורמן-רזניק), ולאחר שחתם על תצהירו בנוכחות עורך-דין שאימת אותו וחתם עליו – שלח ד"ר קוגל את תצהירו זה לנציגות הפרקליטות, אשר בתורן ביקשו ממנו לשלוח להן את התצהיר "פתוח" בקובץ וורד (ולא בקובץ PDF), וזאת במטרה לערוך בו שינויים.

80. אותם שינויים, שלטענת המשיבים 1 ו-2, וכן לטענת המשיבה 5 הפרקליטה המטפלת (בדבריה אל המשיבה 6), היו שינויים שנגעו למדיניות משפטית ולהגיגי ליבו של המשיב 4, היו למעשה שינויים קרדינליים ומהותיים, שנגעו ללב-ליבו של ההליך המשפטי ולתחומי מומחיותו של

המשיב 4, ושתמכו בטענותיה של ד"ר פורמן-רזניק. יש להניח, כי אילו נעשו שינויים אלו בתצהיר – ייתכן כי התוצאה המשפטית הייתה שונה בתכלית, ותביעתה של ד"ר פורמן-רזניק הייתה נדחית.

81. אותם שינויים נוגעים למחיקת שני קטעים מתצהירו של המשיב 4 – האחד נוגע לאופי עבודתה של ד"ר פורמן-רזניק במכון הלאומי לרפואה משפטית – לאחר שתתקבל בהתאם לתנאי המכרז. בעניין זה הסביר המשיב 4 בתצהירו כי כתיבת חוות-דעת מקצועיות ומתן עדות בבתי-משפט בענייני המכון – הם דברים שבשגרה ולא ניתן להימנע מהן. לו תתקבל ד"ר פורמן-רזניק לעבודה במכון – תפעל גם במישורים אלו.

82. העניין השני, נוגע לדעתו המקצועית לגבי חוות-דעתה של ד"ר פורמן-רזניק בעניין אופי הסכין, בתיק זדורוב. בעניין זה גיבה המשיב 4 לחלוטין את ד"ר פורמן-רזניק, וקבע כי לא נפל כל פגם בעבודתה.

83. שני עניינים אלו, היו לצנינים בעיני המשיבים 1 ו-2, שכן הם סתרו את טענותיהם העובדתיות לעניין הנושא השני, ואת רצונותיהם לחסום את דרכה של ד"ר פורמן-רזניק, בעניין הראשון. עם זאת, ברי לכל בר-דעת, כי מדובר בשני נושאים מהותיים מאוד, אשר המשיב 4 העיד עליהם בתצהירו כחלק מעבודתו וממומחיותו – ולא מדובר ב"עניינים של עמדה משפטית" או "הגיגי ליבור" של המשיב 4, כפי שנטען ע"י המשיב 1.

84. נראה כי השינוי שנעשה בתצהירו של המשיב 4, על ידי המשיבה 5, נעשה בניגוד לדיון, ולו היה מתקבל, היה נחשב כ"הדחה בעדות", כאמור בסעיף 246(א) לחוק העונשין.

85. סעיף 25 לחוק העונשין קובע:

"אדם מנסה לעבור עבירה אם, במטרה לבצעה, עשה מעשה שאין בו הכנה בלבד והעבירה לא הושלמה".

86. נמצא כי מסקנותיה של המשיבה 6, מיום 26.11.2015 (לעיל, ע'1), לעניין הפגם שנמצא בפעולותיה של המשיבה 5 – בדין נמצאו, שכן פעולותיה, לשנות קביעות וממצאים הקבועים בעדותו של המשיב 4, אשר ניתנו בתצהירו, עולות כדי עבירה של שידול להדחה בעדות, לפי סעיף 246(א) בצירוף עם סעיף 25 לחוק העונשין. ויובהר, כי המשיבה 6 לא נקטה ולא המליצה על כל פעולה אופרטיבית, ובכלל זה לא המליצה על השעייתה או העמדתה לדיון משמעותי או אחר, של המשיבה 5.

87. כל שעשתה, הוא לקבוע כי נפל פגם בעבודתה של המשיבה 5, עת ניסתה לשנות את תצהירו של המשיב 5. כן דחתה המשיבה 6 את טענתה, כי מדובר בעניינים של עמדה משפטית, וכן כי מדובר בעניינים של שיקול-דעת משפטי של פרקליט.

ה. קביעת דרך התנהלות פסולה כהנחיה של ממש מטעם המשיב 1:

88. המשיב 1, במכתבו מיום 28.1.2016 אל המשיב 2 (לעיל, ע/3), לאחר שבדק את טענותיה של המשיבה 6 (לבקשתו של המשיב 2), קובע כדלקמן:

"לפיכך מייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה ימשיכו להציג בסוגיות משפטיות שעולות בפני הערכאות השיפוטיות – בין בכתבי בי-דין ובין בתצהירי בעלי הדין המיוצגים המוגשים על ידם – עמדה משפטית אחת, היא עמדת היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו. אין להציג לבית המשפט בעת שדנים בעמדה משפטית עמדות של מיוצג אשר אינן עולות בקנה אחד עם העמדה המשפטית של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו. זאת על פי ההלכה המושרשת מימים ימימה. בכלל זה, נכון שמייצגי המדינה בערכאות מטעם היועץ המשפטי לממשלה ימשיכו לנהל שיח ושיג מקצועי עם המיוצגים על ידם לגבי תוכן התצהיר שיוגש לבית המשפט, והם יהיו רשאים, במקרים המתאימים, לדרוש השמטת עמדות אישיות (להבדיל כמובן מעובדות רלוונטיות) של בעל התצהיר, הסותרות את העמדה המשפטית של היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו".
(ההדגשות שלנו, י"י ו-ד"ב)

89. הנה כי כן, המשיב 1 קובע הנחיה של ממש, עבור כפופו – מייצגי המדינה בערכאות, לפיה מותר להם אף לשנות כתבי בי-דין ותצהירים של בעלי-דין המיוצגים על ידם (ומאמר מוסגר יצוין, כי חרף דבריו של המשיב 1, הרי שכלל לא ברור שהמשיב 4 יוצג על ידי הפרקליטות בהליך האמור), זאת כדי שתוכן התצהיר המוגש יתאים לעמדת המדינה, כפי שהיא מובאת ע"י המשיב 1 ונציגיו.

90. בכך יש מתן לגיטימציה מלאה למייצגי המדינה בערכאות, להתערב כראות עיניהם בעדויותיהם של עדים בכלל ועדים מומחים בפרט, לשנות את דבריהם, להשמיט עדויות הפוגעות בעמדתן, ולהבליט עדויות המשרתות את עמדת המדינה – כל זאת ללא כל התחשבות באינטרס הציבורי האמיתי לגילוי האמת, קל וחומר – ללא כל התחשבות בפקודת הראיות ובחוק העונשין, האוסרים התערבות מעין זו.

91. ודוק: ככל בעל-דין, אף המדינה אינה מעוניינת שעדויות המושמעות מטעמה בבתי המשפט, ובכלל זה תצהירי עדות ראשית, יסבו נזק לאינטרס של בעל-הדין שמטעמו נמסרת העדות. חובתה של המדינה שלא לדבר "בשני קולות" ולהשמיע טענות משפטיות סותרות בהליכים שונים, אף היא תואמת במידה מסוימת את החובה והאינטרס של בעל-דין. מכאן, שכללי האתיקה החלים על עורכי דין בנוגע להכנת תצהיר, מלבד תחולתם הישירה על פרקליטים ועורכי דין בשירות המדינה בבואם להכין תצהירי עדות ראשית של עדים מטעמם, עשויים ללמד גם על המשמעות הכללית החמורה של התערבות בתוכן תצהיר – ושינוי נוסח בתצהירים שנוסחו על-ידי העד עצמו עשויים להוות עבירת משמעת של עורכי דין, מלבד הסכנה שיהוו אף עבירה פלילית.

92. בעל"ע 19/81 **אברהם ישי נ' לשכת עורכי הדין** פ"ד לו(3) 192 (7.7.1982) כי הסמכות לקבל תצהירים מאת הציבור ולאמת את חתימת המצהיר היא סמכות הנתונה "בעיקר לשופטים", ואולם "משום האמון הניתן לציבור עורכי הדין, הקנה המחוקק סמכות זו לציבור זה בהנחה שיעשה מלאכה אחראית זו באמונה". זלזול בחובה זו מהווה לפיכך הפרה חמורה של כללי ההתנהגות המחייבים עורכי דין.

93. הנחייתם של המשיבים 1 ו-2, שאיפשרו הלכה למעשה לפרקליטים ולעורכי הדין בשירות המדינה להמשיך ולנקוט פרקטיקה פסולה של התערבות-יתר בתצהירי עדים שעדויותיהם מוגשות בתצהיר מטעם המדינה, עשויה להוות לפיכך מעין עידוד לדבר עבירה. שהרי, לא ניתן לצפות מפרקליטים בדרגות הנמוכות בשירות המשפטי הממלכתי, שלא לסמוך על שיקול דעתם של הממונים עליהם, המשיבים 1 ו-2, הן לעניין התיישבות הכללים המשפטיים והמשמעתיים אלה עם אלה, והן מן הבחינה המוסדית ההיררכית. זהו טעם נוסף להורות על בטלות המדיניות הפסולה, שאותה אישרר המשיב 1 בהחלטתו לדחות את ממצאיה ומסקנותיה של המשיבה 6 בעניין תצהירו של המשיב 4.

94. לסיכום פרק זה:

- אף נוכח המדיניות שלפיה על המדינה לדבר בקול אחד, הרי שתצהיר מהווה עדות ראשית בבית-משפט לכל דבר ועניין, והתערבות בו – כמוה כתיקון דבריו של עד, העומד על דוכן ומעיד.
- מדיניותה הנוכחית של התביעה מהווה פגיעה בסדרי דין, ועלולה לגרום לעיוות האמת, ככל שעובדות המציאות לא תתאמנה לדעת המדינה בכל תיק ותיק, המנוהל מולה.
- מדיניותה הנוכחית של התביעה נגועה בסכנת מדרון חלקלק, העלולה להוביל במהירות רבה לשידול לעדות שקר, לשינוי גרסאות של מומחים ודעתם המקצועית – אף אם בפועל דעותיהם שונות, ואם בכך לא סגי – עלולה להרתיע עדים מומחים מלכתוב חוות-דעת הנוגדת את דעת המדינה.

1. חובות הרשות המנהלית לפעול בזהירות הראויה

95. אחת החובות המוטלות על הרשות המינהלית היא החובה לפעול בזהירות מרבית, מתוך מטרה לשקול שיקולים ראויים, להימנע משיקולים זרים ולקבל החלטות סבירות וראויות, ובמהירות הראויה. שיקול הדעת שניתן לגורמי התביעה בארץ הוא רחב עד מאוד, וכוחם עצום – ביכולתם להכריע, כאמור לעיל, אם יוגש כתב אישום נגד פלוני, אם לאו; אם יחקר אדם במשטרה בחשד מסוים, שלטענתם יש צורך בהשלמת חקירתו, אם לאו, וכן הלאה. על שיקול הדעת הרחב של הפרקליטות וכן על חובותיה לפעול בשקידה ראויה, כבר עמד בית משפט נכבד זה בעבר (ראו למשל: בג"ץ 8150/13 **דליה כרסנטי נ' פרקליטות המדינה – המחלקה הפלילית** (6.8.2014); בג"ץ 4636/04 **רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון-פנים** (2007); יצחק זמיר הסמכות המינהלית, 720-721 התשנ"ו).

96. חובת הנאמנות של הרשות המינהלית כלפי הציבור מחייבת אותה בכל מקרה להפעיל את סמכותה בשקילות הדעת, תוך דבקות ללשון החוק והפסיקה, וחזקה עליה שלא תפר את החוק, כיוון שחתירתה לעולם תהיה לאמת. מכאן אנו למדים על חשיבות ביצוע ביקורת מתמידה ומקיפה, שתבחן את התנהלות מייצגי המדינה – וממש כשם ששאר רשויות הממשל נתונות לביקורתם של מבקרי פנים כאלו ואחרים, מתוך הרצון לשמור ולשמר את טוהר המידות, ולוודא כי מייצגי המדינה – שלהם שיקול דעת רחב מאוד, ובעל השפעות אקוטיות על אזרחי המדינה – שוקלים את שיקוליהם ללא משוא פנים ובדבקות רבה ללשון החוק.

97. למעשה, מחד גיסא, מייצגי המדינה בערכאות – והמשיב 1 בראשם – חייבים חובת נאמנות למדינה, אותה הם מייצגים, ועליהם לדבר בשמה, להשמיע את קולה, לדרוש דרישותיה ולדבר בקול אחד בשמה. ברם, מנגד, חייבים מייצגי המדינה גם חובת זהירות לאזרחי המדינה, עבורם הם נמצאים שם, לפעול תוך שמירה על ערכי דמוקרטיה ומנהל תקינים. יפים לכך דבריו של כבוד השופט (בדימוס), יצחק זמיר:

"הממשלה מקיימת בשם המדינה פעילות מסועפת מאוד, הן בתחום האזרחי, כבעל נכסים, מעביד ומנהל עסקים, והן בתחום השלטוני, בהכנת חיקוקים, מתן היתרים ואספקת שירותים. בכל התחומים האלה היועץ המשפטי לממשלה משרת את הממשלה ביעוץ, בניסוח ובייצוג בפני ערכאות. מצד זה הוא חייב נאמנות לממשלה, כשם שכל עורך-דין חב נאמנו כלפי לקוח, ועליו לסייע בידיה כמיטב יכולתו למלא את תפקידיה ולממש את מדיניותה, תהא אשר תהא. אך מן הצד השני, בו בזמן, היועץ המשפטי לממשלה ניצב מול הממשלה, כאילו היה כלב שמירה, להגן על שלטון החוק במובן הרחב שלו, שהוא לב ליבה של הדמוקרטיה. מצד זה הוא חייב נאמנות, בראש ובראשונה, לחוק. אם שתי הנאמנויות האלו מתנגשות, יד החוק על העליונה" (יצחק זמיר, "היועץ המשפטי לממשלה והמאבק על חוקיות השלטון", עיוני משפט יא (תשמ"ו-תשמ"ז) 411, 412)

98. למשיב 1 אחריות גם מעבר לחובת הציות וחובת האכיפה לדין הפוזיטיבי הנוהג:

"היועץ המשפטי לממשלה חייב לא להסתפק במובנו הפוזיטיביסטי של הדין: אם גילה כי הדין סותר את עקרונות הדמוקרטיה. חובתו להתריע על כך, שכן תפקידו יונק את חיותו מעולם הערכים הדמוקרטי. קיומו של מוסד זה, שנועד למנוע מן הממסד הפוליטי לפעול כ"נבל ברשות התורה", כדברי הרמב"ן, מותנה בנאמנות לשמירה על זכויות אדם, זכויות אזרח וזכויות מיעוטים" (גד ברזילי, "היועץ המשפטי לממשלה והתביעה הכללית – פיצול מוסדי?", המכון הישראלי לדמוקרטיה 2010, עמ' 49)

99. בשל רום מעמדו של המשיב 1 במערך הממשלי, במערכת המשפט וברשויות אכיפת החוק, ובשל שיקול הדעת הרחב המוקנה לו, לצד הסמכויות והאחריות הכבדים המוטלים על כתפיו – נוהג

גם בית המשפט הנכבד על-פי "עקרון הכיבוד", כך שמתחם שיקול הדעת הנתון למשיב 1 רחב הוא עד מאוד, וכנגזרת לכך מתחם ההתערבות השיפוטית בהחלטות היועץ הוא מצומצם במיוחד. כדברי בית המשפט הנכבד בבג"ץ 2534/97 יונה יהב נ' פרקליטת המדינה, פ"ד נא(3) 1, 25 (15.6.1997):

"אך מובן הוא, כי הכלל האמור בדבר מידת ההתערבות, נובע מן העיקרון כי בית-המשפט אינו ממיר את שיקול-דעתו של היועץ המשפטי לממשלה בשיקול-דעתו שלו. שאם לא כן יסיג בית-המשפט את גבולו של היועץ המשפטי לממשלה ויהפוך עצמו ל"יועץ משפטי על" ולמעין 'שופט חוקר'".

100. מעמדו הרם של המשיב 1 מחייב אותו כמובן לזהירות ואחריות בכל פעולותיו – ובכלל זה בהנחיותיו לפרקליטים ולעורכי הדין הפועלים מטעמו בשירות המדינה, ביחס לדרך גיבושם של תצהירי עדות המוגשים מטעם המדינה לערכאות השיפוט. המשיב 1 מחויב – ככל גורם מינהלי ואף בחובה מוגברת – בכל כללי המשפט המינהלי ביחס לדרך קבלת החלטותיו, ובכלל זה סבירות, מידתיות, כללי הצדק הטבעי, לצד כמובן שמירה על טוהר ההליך השיפוט. חריגה מעקרונות אלה עשויה לחייב התערבות שיפוטית, על אף מתחם שיקול הדעת הרחב הנתון למשיב 1.

ז. חשיבותה הרבה של ביקורת פנימית ועצמאותה המקצועית של המשיבה 6

101. נוכח שיקול הדעת הרחב עד מאוד, שיש למייצגי המדינה בערכאות – החל מהמשיב 1, וכלה באחרון הפרקליטים, ברי כי יש חשיבות עצומה לקיומה של ביקורת פנימית למערך זה, כדי לשמור על ערכיו, לתקן תקלות ופגמים מערכתיים ולחזק את אמון הציבור במערך זה.

102. על חשיבות הביקורת הפנימית – בדגש על עצמאותו של המבקר, גם אל מול האחראיים עליו אדמיניסטרטיבית, עמד מבקר המדינה:

"על המבקר הפנימי לבדוק את פעולותיהם של נושאי המשרה וממלאי התפקידים במשרדי הממשלה, ובכלל זה של מנכ"ל המשרד, הממונה עליו, שהוא מעצם תפקידו מבוקר עיקרי. בד בבד, בסמכותו של המנכ"ל בין היתר לאשר את תכניות העבודה של המבקר הפנימי ולהקצות לו משאבים, וכן הוא יכול להשפיע השפעה רבה על קידומו המקצועי של המבקר. כפיפותו זו של המבקר הפנימי למנכ"ל בלא זיקה לגורם ביצוע ובקרה חיצוני עלולה ליצור אפוא תלות יתר של המבקר הפנימי במנכ"ל, ויש בכך פגיעה באפקטיביות הביקורת וחשש לניגוד עניינים, ולו למראית עין, הן של המבקר הפנימי והן של המנכ"ל. המבקר הפנימי תלוי גם בסמנכ"ל למינהל במשרד, האחראי, על פי הנחיית המנכ"ל, להקצאת המשאבים ליחידות המשרד לביצוע משימותיהן, ובהם משאבי

**האנוש והמשאבים החומריים". (הביקורת הפנימית במגזר הציבורי -
דוח מבקר המדינה 63ג', עמ' 75)**

103. והנה, על אף שהקמת המשיבה 6 הייתה ברוכה ורצויה, ופעולות המשיבה 6 הינן חשובות מאוד לשמירה על טוהר המידות ועל חיזוק אמון הציבור במערכת, שכבר עתה איננה נהנית מאמון מרקיע שחקים בקרב הציבור, פעלו המשיב 1, בצוותא חדא עם המשיבה 3, לרוקן מתוכן את יכולותיה של המשיבה 6 לפעול, לחקור ולמצוא ממצאים, עת נקבע כי היא כפופה **גם מקצועית ולא רק אדמיניסטרטיבית** למשיב 1, וכן כשנקבע, כי אל לה לחקור מקרים פרטניים (זולת הסייגים האמורים), אלא רק כשלים מערכתיים, ובנוסף לכך היא מנועה מלבקר תיקים שבהם מעורב המשיב 1 ומשרדו.

104. העותרת תטען כי יש נוכח הקבוע ב"מסמך העקרונות", נוכח הרציונלים של עצם הקמת המשיבה 6, נוכח הפונקציות שזו אמורה למלא, ונוכח ההוראות הקבועות בהסדר שבתזכיר החוק, המצוי בשלבי חקיקה, יש לפרש את "מסמך העקרונות" ככזה המעגן את כפיפותה של המשיבה 6 למשיב 1 בהיבט האדמיניסטרטיבי בלבד, ולא בהיבט המקצועי. פירושו של דבר, הוא כי על עצמאותה המקצועית של המשיבה 6 בתחום הביקורת להישמר, על-אף המבנה ההיררכי שנקבע, ושלפיו המשיבה 6 מונתה ופועלת מכוחו של המשיב 1 ולפיכך כפופה לו מבחינה אדמיניסטרטיבית.

105. זאת ניתן ללמוד גם בדרך של היקש, מהאמור בסעיף 6 לחוק יסוד: מבקר המדינה: "במילוי תפקידיו יהיה מבקר המדינה אחראי בפני הכנסת בלבד, ולא יהיה תלוי בממשלה". יצוין כי הרציונל המכתיב את עצמאות הביקורת בענייניו של מבקר המדינה, חל באותו אופן ובאותה מידה גם בעניינה של המשיבה 6. יוער, כי גם ביקורת פנימית נהנית ממידה נכבדת של עצמאות מערכתית, כאמור בחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992.

106. העותרת תטען כי אין לפרש את מסמך העקרונות, שעל-פיו פועלת המשיבה 6, אלא באופן המעניק לה עצמאות מקצועית במסגרת הסמכויות שהוקנו לה, וכל פרשנות אחרת תהא בלתי סבירה באופן קיצוני.

107. פרשנות המוליכה לקביעה אחרת, שלפיה המשיבה 6 כפופה מקצועית לקביעותיו של המשיב 1, תהפוך את סעיף 3(ב) למסמך העקרונות לכזה המרוקן מתוכן חלק מהותי מתפקידה של המשיבה 6, והלכה למעשה אינו מאפשר לה להתמקד בנושאים פרטניים, אלא רק בנושאים מערכתיים, ובכך מסרס את כוחה ומחליש את אמון הציבור במוסד ביקורת חשוב זה.

108. פרשנות כזאת תהפוך גם את סעיף 3(ד) למסמך העקרונות לכזה המונע מהמשיבה 6 לבחון כל סוגיה, הקשורה במישרין להחלטות משרדו של המשיב 1, המצויות בתחום הביקורת של המשיבה 6, ואף הוא מחליש את כוחה של המשיבה 6 אל מול יתר הגופים המבוקרים. אף אם ייאמר, כי המשיבה 6, כגוף המהווה חלק ממשרד המשפטים ומתפקד כמעין "מבקר פנים" של הפרקליטות וגופי התביעה האחרים, כפוף באופן אינהרנטי למשיב 1, הרי שמדובר אך ורק

בכפיפות מוסדית ואדמיניסטרטיבית, ולא בכפיפות מקצועית – שכן יש לשמר את האובייקטיביות, העצמאות המקצועית ואי-התלות של המשיבה 6 אל מול הגופים המבוקרים.

109. אכן, בעבר עסק בית משפט נכבד זה בצורך בכך שהמדינה תדבר בקול אחד בערכאות השיפוטיות. כך, למשל, נפסק בבג"ץ 6017/10 אדם טבע ודין נ' שר התשתיות הלאומיות (2012):

"כידוע יש מדינת ישראל אחת, וממשלה אחת, ויועץ משפטי לממשלה אחד, ופרקליטות מדינה אחת שמייצגים את כל גופי המדינה. כשמובאת עמדה לפני בית משפט זה עליה להיות עמדה המייצגת מדיניות ממשלתית אחת, ולא חלילה של לטיפונדיות פיאודליות כאלה ואחרות – מדינה אחת, מדיניות אחת. תפקידם של היועץ המשפטי לממשלה ופרקליטות המדינה הפועלות בכפיפות לו בהקשר המשפטי הוא האינטגרציה, כך שבית המשפט לא ישמע מנגינות מתווים שונים, משל היו אלה 'שטיבלך' של נוסחים שונים".

110. על כך יש להשיב כי בענייננו הפרטני – תצהירו של המשיב 4 כלל לא עסק בהבעת עמדה משפטית הסותרת את זו של המדינה, אלא בעמדת מומחה הנוגעת לתחום מומחיותו של המשיב 4, ולפיכך ביכולתו ובסמכותו להשמיע את חוות-דעתו באשר לעדותה של ד"ר מאיה פורמן-רזניק, כפי שפורט לעיל.

111. אלא שאף בהיבט העקרוני, יצוין כי אך בעת האחרונה חרג בית משפט נכבד זה מהמדיניות הוותיקה שלפיה על המדינה לדבר **תמיד** בקול אחד בהופיעה בפני ערכאות השיפוט. כוונתנו למהלך שמיעתה של העתירה בבג"ץ 6494/14 שי גיני ואח' נ' הרבנות הראשית (6.6.2016), שבו לא זו בלבד שבית המשפט הנכבד הורה לנציגי המשיב 1 להשמיע בפני בית המשפט, בכתובים ועל-פה, את עמדתה של הרבנות הראשית, שהייתה שונה מבחינה משפטית מזו של המשיב 1, וזאת על-אף התנגדותו של המשיב 1 למהלך זה; אלא שבסופו של יום הורה בית המשפט הנכבד ליועץ המשפטי לרבנות הראשית להופיע הוא עצמו, לא באמצעות מלאך ולא באמצעות שרף, בפני בית המשפט ולשטוח בפניו את עמדת הרבנות הראשית.

112. נמצאנו למדים כי לצד העובדה שלכל כלל יש יוצא מן הכלל; הרי שגם כלל הייצוג המשפטי של כלל גופי המדינה הוא כלל שיש לו יוצאים מן הכלל, אף נוכח התנגדותו של המשיב 1; וכן, כי גם הכלל שלפיו על המדינה לדבר תמיד בקול אחד, איננו מקודש; ולעניין זה משמעות אף לשאלת אכיפתו של רציונל זה על מתחם ההתערבות של נציגי המשיב 1 והפרקליטות בגיבוש תצהירי עדות ראשית.

סיכום

113. על-יסוד המקובץ לעיל, יתבקש איפוא בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על-תנאי כמבוקש ברישא של עתירה זו, ולאחר קבלת תגובת המשיבים ושמיעת טיעונים, להופכו למוחלט.
114. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבים בהוצאות העותרת ובשכר-טרחת עו"ד בתוספת מע"מ כדין.
115. עתירה זו, שגובשה לאורך תקופה ממושכת, בחודשי חייו האחרונים של היו"ר המייסד של העותרת, מר אריה אבנרי ז"ל, ובחודשים שלאחר הסתלקותו, נתמכת נוכח הנסיבות בשני תצהירים: תצהירו של היו"ר המייסד של העותרת, מר אריה אבנרי; ותצהירו של היו"ר הזמני של העותרת, מר מעוזיה סגל.
116. יהא זה מן הדין ומן הצדק להיעתר לעתירה זו.

היום, 12 ביולי 2016

דורון ברקת, עו"ד

יובל יועז, עו"ד